

©2004 SVLK

Het bestek van P. van Oeckelen & Zonen. (ALG, 75)

De ondergeteekenden Frederik George Lagers, Predikant bij de Evangelisch Luthersche gemeente te Groningen en Jan Diephuis Schutter Juwelier, wonende aldaar beide in hunne betrekking respectievelijk van Voorzitter en Secretaris van het Bestuur van genoemde Evang. Luthersche gemeente, ter eene zijde en de mede ondergeteekende P. van Oekelen & Zonen, orgelfabrikanten wonende te Harender-Molen, gemeente Haren wonende aldaar, ter andere zijde:

Verklaren, ter zake de vernieuwing van het Orgel in de Evangelisch Luthersche kerk te Groningen, te zijn overeengekomen omtrent de volgende voorwaarden, waarop de Contractanten ter andere zijde zich tegenover Contractanten ter eener zijde verbinden tot het vervaardigen en plaatsen van een geheel nieuw Orgel, met bijlevering van alle materialen en het amoveeren van het bestaande oude Orgel; te weten:

Art. 1

Het orgel zal bestaan uit twee handclavieren en een vrij Pedaal, met de volgende stemmen:

Art. 2

Hoofd-manuaal

1. Prestant 8 voet van Engelsch tin in het front met bijvoeging van zeven pond lood op honderd pond tin.
2. Bourdon 16 voet, groot en klein Octaaf van Wagenschot, het vervolg van metaal $\frac{3}{4}$ lood en $\frac{1}{4}$ tin.
3. Violon 16 voet vanaf kleine C van metaal $\frac{3}{4}$ tin en $\frac{1}{4}$ lood.
4. Roerfluit 8 voet, groot Octaaf van hout, het vervolg van metaal $\frac{3}{4}$ lood en $\frac{1}{4}$ tin.
5. Octaaf 4 voet van metaal $\frac{1}{3}$ tin, $\frac{2}{3}$ lood.
6. Nachthoorn 4 voet, van metaal $\frac{1}{3}$ tin, $\frac{2}{3}$ lood.
7. Quintfluit 3 voet, van metaal $\frac{1}{3}$ tin, $\frac{2}{3}$ lood.
8. Octaaf 2 voet, van metaal $\frac{1}{3}$ tin, $\frac{2}{3}$ lood.
9. Mixtuur 3 en 4 sterk de grootste pijp 2 voet, metaal $\frac{1}{2}$ tin, $\frac{1}{2}$ lood.
10. Trompet 8 voet van metaal $\frac{1}{2}$ tin, $\frac{1}{2}$ lood.

Boven-manuaal

11. Violoncel 8 voet van metaal $\frac{3}{4}$ tin, $\frac{1}{4}$ lood.
12. Holpijp 8 voet, groot Octaaf van Wagenschot, het vervolg van metaal $\frac{3}{4}$ lood, $\frac{1}{4}$ tin.
13. Viola di Gamba 8 voet, van metaal $\frac{3}{4}$ tin, $\frac{1}{4}$ lood.
14. Clarinet 8 voet, van tin met bijvoeging van tien pond lood

op honderd
pond tin.

15. Prestant 4 voet voor zoo verre die in het front komt te staan van tin, het vervolg $\frac{2}{3}$ tin, $\frac{1}{3}$ lood.

16. Fluit Harmonique 4 voet, van metaal $\frac{2}{3}$ lood, $\frac{1}{3}$ tin.

17. Piccolo $\frac{1}{2}$ tin, $\frac{1}{2}$ lood.

Pedaal

18. Sub-bas 16 voet, open van Amerikaansch greenenhout.

19. Octaaf 8 voet, van metaal, $\frac{1}{2}$ tin, $\frac{1}{2}$ lood.

20. Bourdon 8 voet, groot Octaaf van hout, het vervolg van metaal,

$\frac{2}{3}$ lood, $\frac{1}{3}$ tin.

21. Trombone 8 voet, $\frac{1}{2}$ tin, $\frac{1}{2}$ lood.

22. Octaaf 4 voet, van metaal $\frac{1}{3}$ tin, $\frac{2}{3}$ lood.

Stomme Registers

Afsluiting manuaal

Afsluiting bovenmanuaal

Afsluiting pedaal

Koppeling Hoofdmanuaal-bovenwerk

Koppeling pedaal

Windlosser

Art. 3

Omschrijving der houten pijpen en tongwerken

De Subbas 16 voet van het pedaal zal een open Subbas moeten zijn en gemaakt worden van Amerikaansch greenenhout. Zij zullen in elkander worden geploegd, de voorstellen der windkamers zullen met koperen schroeven worden vastgelegd, aan de bovineinden dier pijpen zullen schuiven worden aangebracht, om de stemming te kunnen regelen.

De houten pijpen der Bourdon 16 voet zullen van wagenschot worden gemaakt. Ze zullen in elkander worden geploegd, de voorstellen der windkamers zullen met koperen schroeven worden vastgelegd. Alle houten pijpen, welke in de dispositie van hout zijn aangegeven, zullen evenzoo worden bewerkt als de Bourdon 16 voet en de Subbas 16 voet.

Van de tongwerk Registers

De trompet 8 voet zal van metaal moeten zijn, de corpora's van $\frac{1}{2}$ tin $\frac{1}{2}$ lood, de stevels of hozen zullen van $\frac{2}{3}$ tin en $\frac{1}{3}$ lood worden gemaakt en aan de bovineinden worden voorzien van koperen banden, de knoppen of mondstukken zullen van metaal moeten zijn $\frac{1}{4}$ tin, $\frac{3}{4}$ lood; de lepels, tongen en stemkrukken zullen van best geel koper worden gemaakt. De trombone van het pedaal zal evenals de trompet worden bewerkt en van hetzelfde metaal. De clarinet 8 voet zal van tin worden gemaakt met bijvoeging van $\frac{1}{10}$ lood. Deze clarinet zal van vrijzwevende tongen worden voorzien, de knoppen of mondstukken zullen van metaal zijn $\frac{1}{4}$ tin $\frac{3}{4}$ lood, de stevels $\frac{2}{3}$ tin $\frac{1}{3}$ lood en aan de bovineinden van koperen banden worden voorzien. De mondstukken, tongen en stemkrukken zullen van best geel koper gemaakt worden.

Art. 4.

Van de frontpijpen

De Frontpijpen, zoowel niet sprekende als sprekende, zullen alle van hetzelfde tin worden gemaakt, de torenpijpen zullen van opgedreven labiums worden voorzien, welke labiums met ducatengoud zullen worden verguld. Alle Frontpijpen zullen sierlijk gepolijst worden.

Art. 5.

Van de windladen en deszelver maaksel

De windladen zullen van Mahoniehout en Wagenschot worden gemaakt en worden voorzien van 54 kancellen of windkamers, loopende vanaf groot C tot en met drie gestreept f en zoo ruim worden genomen, dat alle stemmen ruim op de windlade kunnen staan en de een de ander niet hinderlijk zij in de uitspraak. De speelventilen zullen van wagenschot of mahoniehout worden ge maakt en met zacht Fransch leder worden belegd. Deze ventilen zullen los in hunne stiften worden gelegd en met koperen veeren tegen de windladen worden gedrukt. Ook de windkasten en de bovenkant dezer windlade zullen met hetzelfde Fransche leder worden belegd. De windstokken zullen van Cuba-Mahonie worden gemaakt en 0,05 dik moeten zijn. Elke stem zal een afzonderlijke windstok moeten hebben, welke windstokken met schroeven op de windlade zullen worden bevestigd. Deze windladen zullen sleepwindladen moeten zijn, ze zullen zuiver vlak moeten zijn, de bovenkant waarover de slepen loopen, zal met zwaar bezaanleder worden belegd, zoodat overloop van den wind niet kan plaats hebben. De voorlagen, welke de windkast sluiten zullen van mahoniehout worden gemaakt en zuiver moeten sluiten. De roosterborden zullen intgelijks van mahoniehout worden gemaakt.

Art. 6.

Van het windtoestel

Voor de windaanvoer zal een reservoir worden gemaakt. De wind zal door twee schepbalgen in het reservoir worden gevoerd; er zullen onder of zoo kort mogelijk bij de windladen regulateurs worden aangebracht. Het reservoir zal van dubbele valten worden voorzien in- en uitslaande valten met twee kruisijzers of scheeren. De regulateurs zullen enkele plooiën moeten hebben en door springveeren worden gedrukt. De bladen van het reservoir en der regulateurs zullen van best vurenhout worden gemaakt en paneelsgewijze in elkander worden gezet; de plooiën of valten zullen van wagenschot worden genomen. Dit reservoir zal met de reguleur dubbel met Fransch leder worden belederd, ook de schepbalgen zullen evenzoo behandeld worden. De luchtdruk zal op 32 graden worden afgewogen.

Art. 7.

Van het mechaniek

Het mechanisch gedeelte van het claviatuur zal gedeeltelijk van ijzer, koper en hout worden gemaakt; de wellen van het geheele mechaniek zullen van ijzer worden gemaakt en hunne

werking moeten verrichten tusschen veerkrachtige koperen winkelhaken en voorzien zijn van stelschroeven om te kunnen regelen; deze wellen zullen voorzien zijn van koperen armen, welke armen zullen worden verbust om rammeling te voorkomen. De winkelhaken zullen van metaal worden gemaakt en hun werking moeten verrichten in mahoniehouten winkelhaakstukken, zoodat dezelve zuiver en zonder rammeling zich moeten bewegen. De abstracten of trekkers zullen van rechtdradig best greenhout worden gemaakt en aan de einden in de armen der wellen met stelschroeven worden voorzien. Alle wellen, winkelhaken en wippen zullen van taai gesmeed ijzer worden gemaakt, de overbrengers of trekkers van het registratuur zullen van wagenschot worden gemaakt en met koperen boutjes in de armen der wellen worden bevestigd.

Art. 8.

Van de Orgelkast

De orgelkast zal, wat het front betreft, naar eene goedgekeurde teekening worden gemaakt. Deze kast zal van best vurenhout worden genomen, de lijsten der torens zullen sierlijk worden gestoken, de voorstijlen zullen 0,05 M dik worden gemaakt. Al het loofwerk daarvoor benodigd zal sierlijk worden gesneden. De kast zal hecht en sterk in elkander worden gemaakt, de geheele kast, zoowel achter als op de zijden, zal van paneelluiken en deuren worden voorzien. de jukken en verder de geheele kast van 't reservoir zal van best vuren ribwerk worden gemaakt ter bekwame dikte, zoodat geen zweping of schudding mogelijk zij. Het reservoir zal op dezelfde plaats worden gelegd, waar thans de oude blaasbalgen liggen. De orgelkast met het loofwerk zal deugdelijk worden geschilderd. De kleur dier kast zal in overleg met HH. aanbesteders worden gekozen, de labiums der frontpijpen zullen met ducatengoud worden verguld.

Art. 9.

Van de Clavieren

De Clavieren zullen van rechtdradig, zuiver droog wagenschot worden gemaakt en met zwaar ivoor worden belegd. De halve of verheven toetsen zullen van ebbenhout worden genomen. Het clavierraam zal van mahoniehout worden gemaakt, de koppen en lijsten zullen met ebbenhout en ivoor worden belijmd. Deze clavieren zullen sluitend in hunne stiften moeten werken en met laken worden verbust, zoodat geen rammeling mogelijk zij. Het pedaal clavier zal verdeeld worden in 27 claven, het raam zoowel als de toetsen zullen van wagenschot worden gemaakt en sluitend in hunne werkpunten moeten sluiten. Tevens zal het raam, waarin de toetsen werken van kussens worden voorzien.

Art. 10.

Van de koppelingen

Voor dit orgel zullen twee koppelingen worden aangebracht te weten, één voor het Pedaal aan het Hoofdmanuaal en een voor het Bovenmanuaal aan het Hoofdmanuaal. Het zullen beide trekkoppelingen moeten zijn, welke door een registerknop onder

het bespelen af- en aangezet kunnen worden, zonder dat er iets kan haperen of klemmen. Ook zal er een windlosser worden aangebracht, die door een registertrekker kan worden geregeerd.

Art. 11.

Van de kanalen

De kanalen van het geheele werk zullen van wagenschot worden gemaakt. Deze kanalen zullen deugdelijk in elkander worden geplougd, de naden van binnen en buiten worden belederd, zoodat dezelve zuiver luchtdicht zijn. Zij zullen alle zoo ruim worden genomen, dat geen windstooting is waar te nemen met het volle werk.

Art. 12.

Van de afsluitingen

Voor de twee manualen en het Pedaal zullen drie afsluitingen worden aangebracht. Deze afsluitingen zullen de manualen en het Pedaal naar verkiezing kunnen afsluiten en zuiver dicht moeten zijn en gemaakt worden van wagenschot. Het zullen geene klep-afsluitingen mogen zijn, maar op een andere wijze worden aangebracht, zoodat niet de minste zuiging merkbaar is.

Art. 13.

Van de stemming

Het geheele orgel zal, na geintoneerd te zijn, in de gelijkzwevende temperatuur zuiver worden gestemd.

Art. 14.

Oplevering en betaling

Het werk zal worden opgeleverd uiterlijk den 20-sten November 1800 zes en negentig, mits de aanbesteding geschiede in December 1800 vijf en negentig. De aannemers zullen voor boven omschreven werk genieten de som van Vijf Duizend en Vier Honderd Gulden, welke som zal worden betaald veertien dagen na de oplevering en goedkeuring, behoudens in Art. 17 omschreven uitzondering.

Art. 15.

Van het thans bestaande Orgel

De aannemers zullen het oude orgel moeten overnemen voor de som van Zeven Honderd en Vijftig Gulden. Het amoveeren van het oude Orgel komt voor rekening der aannemers, de oude zolderplanken, welke moeten worden opgeruimd, komen mede ten bate der aannemers. Het amoveeren zal niet voor 1 Oktober 1896 mogen aanvangen.

Art. 16.

De aannemers zullen niet eer gelden ontvangen dan na voltooiing van het geheele werk met alles wat daartoe benodigd is, kant en klaar in de kerk te plaatsen. Voor rekening van de aannemers komen alle kosten van transport,

oprichting enz.

Art. 17.

Van de in Art. 14 omschreven betaling zal worden gereserveerd eene som van Een Duizend Gulden tot zekerheid van eventueel binnen een jaar na de oplevering voorkomende gebreken, welk bedrag, indien geen overwegende reden daartegen mochten bestaan, voortspruitende uit geleverde minder deugdzaam materialen of slecht werk, zal worden uitbetaald met bij berekening van Vier ten Honderd voor rente, vòòr 1e Januari 1800 acht en negentig.

Art. 18.

Bovendien verbinden zich de aannemers gedurende een tijdvak van tien jaar na de oplevering aansprakelijk te zijn voor alle gebreken, die aan het orgel mochten ontstaan, behalve door oorzaken buiten hunne schuld, bv. door brand, lekkage en dergelijke, en dadelijk na kennisgeving die gebreken te herstellen.

Art. 19.

De aannemers zullen, bij gebreke van tijdige oplevering in eene boete vervallen van tien Gulden voor elken dag te late oplevering.

Aldus in dubbel opgemaakt en geteekend te Groningen
den 9-den December 1895.

Contractanten ter eene zijde
andere zijde
(Get.) F.G. Lagers
Oeckelen & Zonen
(Get.) J.D. Schutter

Contractanten ter
(Get.) P. van